

The Application for the Use of Textile Techniques in Art Education

Emine TEKER¹ & Fatma KAYA²

Keywords

Art, Education,
Textile, Design,
Şanlıurfa.

Abstract

Art; It is known as a form of expression of creativity and imagination. The presence of art, which is considered a form of expression, in education is very important. Art education is defined as all the activities carried out to convey the individual's feelings and thoughts and to bring his talent and creativity to an aesthetic level. Research; It covers the possibilities of using textile techniques in art education, and the subject of the study is the selection of Şanlıurfa as the 2023 Tourism Capital of Islamic Countries by the decision of the Organization of Islamic Cooperation. The subject of the study was determined with the theme of "The Role of Local Communities in the Development of Tourism" at the 11th Tourism Ministers Meeting held in Baku, the capital of Azerbaijan. In this study, it is aimed to perceive the identity elements of a city specifically through art education and to gain awareness about the city from this perspective. Working group; It consists of 15 students taking the Textile Design course at Harran University, Department of Art Education, within the scope of 2022/2023 education. In line with the theme, the students took the city in all its aspects and created pictorial expressions using weaving and punch techniques, which are among the textile structure and surface creation techniques. As a result of the research, students' awareness of the city and cultural heritage increased, and students gained a different experience about diversity in art education, thanks to their pictorial expressions using different techniques and different materials in a different field of art education.

Article History

Received
25 Nov, 2023
Accepted
31 Dec, 2023

Sanat Eğitiminde Tekstil Tekniklerinin Kullanımına Yönelik Bir Uygulama

Anahtar

Kelimeler

Sanat, Eğitim,
Tekstil, Tasarım,
Şanlıurfa.

Özet

Sanat; yaratıcılığın ve hayal gücünün bir ifade şekli olarak bilinmektedir. İfade biçimi olarak değerlendirilen sanatın, eğitimin içerisindeki varlığı oldukça önemlidir. Sanat eğitimi ise bireyin duygu ve düşüncelerini aktarabilmek, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir düzeye ulaştırmak amacıyla yapılan faaliyetlerin tümü olarak tanımlanmaktadır. Araştırma; sanat eğitiminde tekstil tekniklerinin kullanım olanaklarını kapsamakta olup, çalışma konusu olarak İslam İşbirliği Teşkilatının kararıyla 2023 İslam Ülkeleri Turizm Başkenti olarak Şanlıurfa'nın seçilmesi ele alınmıştır. Çalışma konusu olarak 11. Turizm Bakanları Toplantısının Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de

¹ Corresponding Author. ORCID: 0000-0003-3670-4184. Harran Üniversitesi, emineteker@harran.edu.tr

² ORCID: 0000-0002-0741-6792. Harran Üniversitesi, f-kaya@harran.edu.tr

Makale Geçmişi

Alınan Tarih

25 Kasım 2023

Kabul Tarihi

31 Aralık 2023

gerçekleştirilen toplantıda “Turizmin Gelişmesinde Yerel Toplulukların Rolü” temasıyla belirlenmiştir. Bu çalışmada bir kent özelinden kentin kimlik öğelerinin sanat eğitimi yoluyla algılanması ve bu perspektiften kente dair farkındalık kazanılması amaçlanmaktadır. Çalışma grubunu; 2022/2023 eğitim öğretim kapsamında Harran Üniversitesi, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Tekstil Tasarım dersini alan 15 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler tema doğrultusunda kenti tüm yönleriyle ele alarak oluşturdukları resimsel anlatımları, tekstil yapı ve yüzey oluşturma tekniklerinden dokuma ve punch teknikleri ile gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda öğrencilerin yaşadıkları kente ve kültürel mirasa ilişkin farkındalıklarının arttığı ve öğrencilerin sanat eğitiminin farklı bir alanında, farklı teknikler ve farklı malzemeler kullanarak resimsel anlatımlarda bulunmaları sayesinde sanat eğitimindeki çeşitlilik hakkında farklı bir deneyim kazanmışlardır.

1. Giriş

İnsanlık tarihinin bilinen en eski uğraşlarından bir olan tekstil; lif veya iplik yapıların çeşitli yöntemler kullanılarak yüzey haline getirilmesidir. Tarihsel açıdan ihtiyaçların karşılanması noktasında örtünmenin ötesine geçmiş olan tekstil yapılar, sundukları görsel ve yapısal özellikleri nedeniyle eğitim, sanat ve tasarım pratikleri içerisinde de yer almaktadır.

“İnsanla var olan sanat olgusu, ilk insanların yaşamsal güdülerini karşılamak amacıyla küçük aletler tasarımlarıyla ve duygularını mağara duvarlarına kazımlarıyla başlamıştır” (Erim, 2019, s.264). Sanatsal ifade biçimleri kültürel, teknolojik, sosyal parametrelere bağlı olarak değişmektedir. 20. yüzyılda yaşanan gelişmeler ve sanat platformlarında yeni yaklaşımların benimsenmesiyle birlikte, sanatçılar geleneksel sanat üretme pratikleri açısından uzak görülen tekstil liflerini, üretim yöntemlerini ve ürünlerini eserlerinde kullanmaya başlamışlardır. Bu malzeme ve teknikler günlük işlevsel anlamlarından koparılarak sanatçının duygu ve düşüncelerini yansıttıkları yenilikçi araçlar olarak sanat alanına dâhil edilmişlerdir. “Lifli maddelerden çeşitli yöntemlerle elde edilen tekstil, öncelikle yapısı gereği plastik bir olgudur. Tekstiller, üretim anında üç boyutlu ya da rölyefsi yapılar halinde üretebildikleri gibi, üretilmiş düz tabakalarda çeşitli tekniklerle plastik yapılara kolayca dönüştürülebilmektedir” (Akbostancı, 1999, s.2). Bu da tekstilin hem malzeme hem de teknik açıdan sunduğu plastik olanaklardan dolayı özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren çağdaş sanat akımlarının da etkisi ile plastik sanatların bir dalı olarak kabul görmeye başlamasına neden olmuştur. “1960-65 yılları arasında batıda ortaya çıkan öncü sanat akımları, yeni bir tavırla sanatın sınırlarını genişletmeye çalışmışlardır. 1960’tan sonra resim ve heykel arasındaki sınır, resim gibi heykel, heykel gibi resimlerin yapılması sonucu ortadan kalkmış, “art object” yani sanat objeleri diye yeni bir tanım ortaya çıkmıştır. 1965’ten sonra da çevresel ve kavramsal sanatların önem kazanması ile sanatın sınırları daha da genişlemiştir” (Alpan, 1986, s.101).

Günümüzde tekstil yapıların moda, hazır giyim gibi alanların işlevsellik parametrelerinin çok daha ötesini işaret ettiği görülmektedir. “Endüstri Devrimi’nin de itici gücü olan tekstil sanayi, teknolojik ilerlemeler ile sürekli yenilenen bir alandır. 1919 yılında Almanya’da açılan Bauhaus Okulu ile tekstile bakış açısı, deneysellik ekseninde değişmeye başlamıştır. Bauhaus dokuma atölyesinde yapılan yeni malzeme arayışının Lif Sanatının temelinin attığı

söylenbilir. Bu temel, 1960 sonrası gerçekleştirilen Uluslararası Lozan Tapestry Biennalleri ile de gelişmiştir. Disiplinler ötesi bir yaklaşımla, Tapestry Sanatı, Lif Sanatı ve Tekstil Sanatının iç içe geçtiği görülmektedir” (Üstüner, 2018, s.1037).

Tekstil yapı ve üretim tekniklerinin sunduğu plastik olanaklar ile sanat ve sanat eğitimleri içerisinde yer alması farklı doku ve yüzey oluşturulması noktasında sonsuz varyantlar sunmaktadır. Malzemenin olanakları disiplinlerarası çalışmalarda yenilikçi, yaratıcı süreçleri destekler niteliktedir. Sanat eğitimi perspektifinden değerlendirildiğinde tekstil materyaller her yaş için kolaylıkla uygulanabilir ve öğrenim çıktıları açısından doğru sonuçlar sunduğu bilinmektedir. Çalışma kapsamında tekstil malzeme ve teknikleriyle öğrencilerin eğitim süreçleri içerisinde farklı materyallerle duygu ve düşüncelerini aktarmaları ve sonuç olarak lif kökenli malzemenin olanaklarını keşfetmeleri amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Karasar (2012)'a göre model, ideal bir ortamın temsilcisidir ve önemli kısımları içeren gerçek durumun bir özetidir. Araştırma Konusu bakımından nitel, araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenolojik) desende, kısa süreli ve uygulamalı bir araştırmadır. Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar deneyimler algılar yönelimler kavramlar ve durumlar gibi çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilmektedir (Yıldırım&Şimşek 2021).

Çalışma Grubu;

Araştırmanın çalışma grubunu Şanlıurfa ili Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Resim-İş Öğretmenliği anabilim dalında yer alan Tekstil Tasarımı dersini almış olan 15 öğrenci oluşturmaktadır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, görsel ve yazınsal olmak üzere iki şekilde toplanmıştır. Görsel veriler çalışma grubunun “2023 Yılı İslam Dünyası Turizm Şehri Şanlıurfa” konusunu işledikleri ve tekstil yüzey oluşturma tekniklerinden “dokuma” ve “punch” tekniğini uygulayarak oluşturdukları 50X70 cm tuval resimlerinden oluşmaktadır. Genel anlamda bir iletişim aracı konumunda olan tekstil; mesaj iletebilme, düşünsel süreçlerin aktarımı gibi süreçlerde malzemenin sunduğu plastik olanaklar dâhilinde sanat yapıtı oluşturma noktasında farklı bir görsellik oluşturmaktadır. Ders kapsamında aktarılan tekstil malzeme, yapı ve süreçleri ile öğrenci gruplarına alana dair bilgi aktarılmış olup alanları ile bağlantılı olarak tekstil sanatı uygulamaları ile desteklenmişlerdir. Yazınsal veriler iki şekilde yürütülmüş olup birincisi; yapılandırılmış açık uçlu tek sorudan oluşan yazılı görüşme formlarından elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış açık uçlu tek sorudan oluşan yazılı görüşme formlarında çalışma grubuna “Projeye Yönelik Görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş ve tüm veriler analiz edilmek için toplanmıştır. İkinci veri toplama yönteminde ise çıkan ürünlerin 2 alan uzmanı tarafından değerlendirilmesi sağlanmıştır. Alan uzmanlarıyla ürün görselleri paylaşılmış ve ürünlerin konuyu yansıtıp yansıtmadığı “Kavramsal yaklaşım, Estetik değer,

Kompozisyon, Renk uyumu, Teknik uygunluk” başlıkları ile çıktıları değerlendirdikleri veriler analiz edilmek üzere toplanmıştır.

2.3. Veri Analizi

Analiz, nitel verinin organize edilmesi ve sorgulanması, araştırmacıların temaları belirlemesi, ilişkileri ortaya çıkarması, bunları açıklayabilmesi, yorumlaması ve yordaması ile teori oluşturmasını sağlar (Hatch'den aktaran Turgut, 2012). Öğrencilerin yaptığı ürünler ve görüşme formları araştırmacılar ve 2 alan uzmanı tarafından değerlendirilmiştir. Görsel veri olarak toplanan 50x70 cm ölçülerindeki tuvaler, araştırmacılar tarafından belirlenen konuya kavramsal yaklaşım, estetik değer, kompozisyon, renk uyumu, teknik yeterlik olarak görsel analizi yapılarak betimsel veriler şeklinde aktarılmıştır. Yazınsal verilerin bir kısmı araştırmaya olduğu gibi aktarılmış bir kısmı da genel olarak yorumlanmış ve araştırmaya eklenmiştir. Araştırmada Öğrenci çalışmaları Ö1, Ö2, Ö3... şeklinde, Uzman Görüşleri ise U1 ve U2 şeklinde kısaltılmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde görsel veri olarak kullanılan “2023 Yılı İslam Dünyası Turizm Şehri Şanlıurfa” temasında tuval üzerine tekstil üretim yöntemleri ile hazırlanmış öğrenci çalışmalarına, alan uzmanlarının değerlendirmelerine ve öğrencilerin bu proje kapsamında yapmış oldukları disiplinlerarası çalışmalarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

Görsel 1. Ö1 / Tuval üzerine punch tekniği.

Görsel 1’de tasarımını gördüğümüz Ö1’in projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; “Genel anlamda yaşadığımız kenti daha net algılamamız açısından yararlı bir proje oldu. Proje kapsamında kentin kimliğini araştırarak işe başladık, kente dair her şeyi hem bireysel hem de atölye çalışmalarımızda grup olarak irdeledik. Kentin dokusunu, rengini, ören yerlerini, kültürel miraslarını mercek altına aldık. Tema doğrultusunda bu kadim şehrin kült mekânı olan “Göbeklitepe” ilgimi çekti. Tarihin yeniden şekillenmesine neden olan bu yapıyı ele almak istedim. Proje kapsamında alanımız dışındaki malzemelerle görsel veriler

oluşturmak beni heyecanlandırdı. Tekniğin süreç içerisinde beni zorlamasına rağmen sonuç mutluluk verici”.

Değerlendirme kapsamında görsel 1’deki tasarıma yönelik U1’in görüşleri şu şekildedir; “Konu bağlamında kullanılan imgeler, kompozisyon ve tercih edilen teknik çalışmanın özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansımaları sağlamaktadır. Çalışmada seçilen renkler ve kurgulanan kompozisyon estetik olarak oldukça başarılıdır. Konu kompozisyon bağlamında iyi ifade edilmiştir. Çalışmada uygulanan teknik tema doğrultusunda geleneksel bir gönderme yapması açısından uygun görülmektedir”. U2 ise “Eser kavramsal olarak Şanlıurfa özelini yansıtmaktadır. Turizm açısından yüzyıla damga vuran “Göbeklitepe” bu kavramsaldaki yerini korumuştur. Oldukça başarılı bir estetik değer sunulmuş olup “Göbeklitepe” ile gelincik çiçeklerinin birlikteliği kompozisyon ile bütünleşmiştir. Eserdeki boyut, renk seçimlerindeki geçiş başarılıdır. Tekniğin, başarılı bir şekilde uygulandığı ve bu çalışma ile resim alanında da rahatlıkla kullanılabilirliği görülmektedir” verilen değerlendirme başlıkları bu şekli ifade edilmiştir.

Buradan hareketle çalışmada Şanlıurfa’yı temsil ettiği düşünülerek seçilen Göbeklitepe’nin punch tekniği ile ifadesinin öğrenciyi zorlasa da sonucun heyecan ve mutluluk verici olarak nitelendirildiği, alan uzmanları görüşlerine bakıldığında ise estetik açıdan ve renk geçişleri bakımından başarılı, kompozisyon açısından bütünsel ve özgün, teknik açıdan ise geleneksele bir gönderme yaptığından dolayı ise uygun olarak ifade edilmiştir.

Görsel 2. Ö2 / Tuval üzerine punch tekniği

Görsel 2’de tasarımını gördüğümüz Ö2’nin projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; “Elimizi sadece kaleme, kâğıda ve boyaya alıştırmış olmamız, bu dersin sınırlarını aşmak için bizi epey zorlasa da, aslında sınır denen şeyi bizim kendimize koymuş olduğumuzu, hayal gücümüzü standartlara indirgemiş olduğumuzu fark ettim. Büyük sıkıntılarla bitirdiğim ödevimin bana farklı bir bakış açısı ve el becerisi kazandırdığını düşünüyorum”.

Değerlendirme kapsamında görsel 2'deki tasarıma yönelik U1'in görüşleri şu şekildedir; "Tema doğrultusunda oluşturulan kompozisyonda direk anlatım söz konusu olmakla birlikte uygulanan teknik ve başarılı ceylan tasviri çalışmanın özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansımaları sağlamaktadır. Tercih edilen renkler ve başarılı bir şekilde yansıtılmış ceylan figürünün hareketi çalışmanın ritmini artırarak estetik değerini yükseltmektedir. Konu kompozisyon bağlamında iyi ifade edilmiştir. Çalışmada tercih edilen renkler iyi uygulanmış olup renk geçişleri iyileştirilebilir. Çalışma teknik uygunluğu açısından başarılıdır". U2'nin konu ile ilgili değerlendirmesi "Kavramsal olarak Şanlıurfa'ya özgü bir değer olduğu görülmektedir. Gökyüzü, figür, bitki detayları estetik değeri arttırmaktadır. Ceylan ve gökyüzünde kullanılan renkler birbirlerini tamamlar özelliktedir. Fakat zemin ve figür renkleri ton olarak yakınlık göstermekte bu da algıyı zorlaştırmaktadır. Teknik başarılı bir şekilde uygulanmış, özellikle çiçek ve bitki detayları başarılı bir şekilde yansıtılmıştır" şeklindedir.

Buradan hareketle; öğrencinin alışkın olduğu ve kullandığı malzemeler dışında uyguladığı tekstil teknikleriyle el becerilerini artırarak yeni bir perspektif oluşturduğu, alan uzmanları görüşlerine göre ise; Şanlıurfa'ya has bir değer olarak ceylanın seçilmiş olmasının tasvir açısından özgün ve kavramsal olarak ifade edildiği, seçilen renklerin hareket ve ritimsel olarak yansıtılmasının estetik ve birbirini tamamlar nitelikte olduğu, kompozisyon açısından ise detayların iyi verildiği ancak zemin figür ilişkisinde ton olarak yakın kullanılan renklerin algıyı zorlaştırdığı, teknik açıdan ise başarılı olarak ifade edilmiştir.

Görsel 3. Ö3 / Tuval üzerine punch tekniği

Görsel 3'te tasarımını gördüğümüz Ö3'ün projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; "Tekstil tasarım dersi bana renkleri, dokuları, desenleri kumaş üzerine de işlenerek çok güzel ürünler ortaya koyabilmem açısından farklı bir bakış açısı kazandırdı. Kalem dışında başka malzemeleri nasıl kullanacağımı onlarla tuvalime renk katabilmeyi öğrendim ve bunu çok sevdim. Sınırların dışına çıkıyormuşuz gibi hissettirdi. Bakış açımı oldukça değiştirdi. Resim sadece kalem ve boya demek değil. Her parçanın ayrı bir estetik durduğunu fark ettim".

Değerlendirme kapsamında görsel 3'teki tasarıma yönelik U1'in görüşleri şu şekildedir; "Konu bağlamında kurulan kompozisyonda direk anlatım söz konusu

olmakla birlikte uygulanan teknik çalışmanın özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansımaları sağlamaktadır. Çalışmada tercih edilen renkler ve kurgulan kompozisyon estetik olarak yeterlidir. Konu kompozisyon bağlamında iyi ifade edilmiştir. Çalışmada tercih edilen renkler uygun olmak ile birlikte renk geçişleri arasındaki uyum geliştirilebilir. Çalışmada uygulanan teknik tema açısından geleneksel bir gönderme yapması sebebiyle uygun görülmektedir". 2. Uzman ise " Kavramsal da eser Şanlıurfa'dan bir değeri yansıtmaktadır. Eser estetik değeri evlerin özelliği ve gökyüzü ile birleşmesi ile oldukça başarılı ifade edilmiştir. Kompozisyondaki figürler ustalıklı uygulanmıştır. Gökyüzü derinliği eser geneline dağılarak renklerin başarılı bir şekilde ortaya çıkmasını sağlamıştır. Tekniğe uygun çalışılması eser özelinde görünmektedir" şeklinde analizlerde bulunmuştur.

Buradan hareketle; öğrencinin uyguladığı teknik sayesinde ortaya çıkardığı ürünle farklı bir bakış açısı kazandığı, uzman görüşlerine bakıldığında ise; kompozisyon bağlamında iyi, renkler açısından yeterli, teknik açısından uygun bulunmuş, detaylara bakıldığında ise gökyüzünün derinliği, konik evler ve figürlerin başarılı yansıtıldığı ancak renk geçişlerinin geliştirilebilir olduğu da ifade edilmiştir.

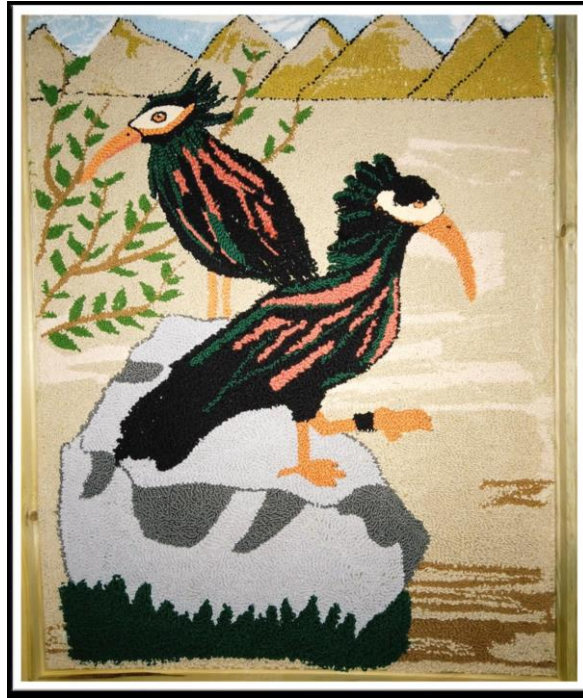
Görsel 4. Ö4 / Tuval üzerine punch tekniği.

Görsel 4'te tasarımını gördüğümüz Ö4'ün projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; "Tekstil tasarım dersinde yaptığımız projenin uzaktan eğitim sürecinde geçmesine rağmen bize çok şey kattığını düşünüyorum. Teknik olarak öğrendiğimiz "punch" günlük hayatımızda da kullanım nesnelere üretmemize olanak tanıyacaktır. Bir resim öğretmenliği öğrencisi olarak proje kapsamında yaptığımız çalışma farklı disiplinlerden beslenmemiz gerekliliğini vurgulamaktadır".

Değerlendirme kapsamında görsel 4'teki tasarıma yönelik U1'in görüşleri şu şekildedir; "Tema doğrultusunda kurulan kompozisyon, uygulanan renkler ve teknik çalışmanın özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansımaları sağlamaktadır. Çalışmada tercih edilen renkler, kurgulan kompozisyon ve uygulanan teknik estetik değerini yükseltmektedir. Konu kompozisyon bağlamında iyi ifade edilmiştir. Çalışmada tercih edilen renkler başarı ile uygulanmıştır. Çalışma teknik

uygunluğu açısından başarılıdır". 2. uzman ise projeye yönelik görüşlerini "Kavramsal olarak Urfa'nın simge mekânlarından olan Balıklıgöl iyi ifade edilmiştir. Eserin anlatmak istediği konu net olarak anlaşılmaktadır. Kavramla uyumlu renkler tercih edilmiştir. Balığın kompozisyona yerleştirilme şekli ritim oluştururken seçilen renk tonları dikkat çekmektedir. Teknik başarılı bir şekilde uygulanmıştır" şeklinde ifade etmiştir.

Buradan hareketle; öğrencinin farklı disiplinlerdeki çalışmaların kendi alanlarına katkı yaptığını düşündüğünü, uzman görüşlerine bakıldığında ise çalışmanın; kompozisyonun özgün ve net, renklerin estetik ve uyumlu, tekniğin uygun ve başarılı ve özellikle balık figürünün ritimsel açıdan dikkat çekici olarak ifade edilmiştir.

Görsel 5. Ö5 / Tuval üzerine punch tekniği

Görsel 5'te tasarımını gördüğümüz Ö5'in projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; "Proje kapsamında yaşadığımız kenti ve turizmi değerlendirdiğimde soyları tükenmekte olan kelaynakları ele almak istedim. Kelaynakları kompozisyon olarak yerleştirdikten sonra punch tekniği ile desene göre belirlediğim renkleri artık boya ve fırça ile değil iğne ve ipliklerle resmetmeye başladım. Başlangıçta oldukça zorlandığım bu çalışma daha sonra yerini keyifli bir hale bıraktı. Konu ve temanın yanı sıra alana dair öğrendiğim tekniğin sonrasında da görsel etkisi yüksek çalışmaları oluşturmakta kolaylık sunacağını düşünüyorum."

Değerlendirme kapsamında görsel 5'teki tasarıma yönelik U1'in görüşleri şu şekildedir; "Konu bağlamında kurulan kompozisyonda direk anlatım söz konusu olmakla birlikte uygulanan teknik ve başarılı kelaynak tasvirleri çalışmanın özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansımaları sağlamaktadır. Uygulanan teknik ve başarılı kelaynak tasvirleri çalışmanın estetik değerini yükseltmektedir. Konu kompozisyon bağlamında iyi ifade edilmiştir. Çalışmada tercih edilen renkler uygun olmak ile birlikte renk geçişleri arasındaki uyum geliştirilebilir. Çalışma

teknik uygunluğu açısından başarılıdır”. U2'nin görüşleri ise “Kavramsal başarılı bir şekilde eser özelinde yansıtılmıştır. Verilmek istenen değer başarılı bir şekilde aktarılmıştır. Konuya bağlı kalınarak bütünleştirilmiş ve verilmek istenen mesaj karşı tarafa net olarak aktarılmıştır. Renk geçişleri başarılı bir şekilde çalışılmıştır. Teknik hem resimsel hem de tekstil uygulamasında oldukça başarılı bir anlatımda sunulmuştur” şeklindedir.

Buradan hareketle öğrencinin Şanlıurfa kentini nesli tükenmekte olan Kelaynak figürleriyle ifade etmeye çalıştığı, çalışma sürecini ise başlangıçta zor sonrasında keyifli ve gelecekte kendisine katkısı olacağını düşündüğü şekilde ifade etmektedir. Alan uzmanlarının görüşlerine bakıldığında ise; özellikle tekniğin hem resimsel hem de tekstil anlamında oldukça başarılı bir anlatım olduğu vurgulanmıştır.

Görsel 6. Ö6/ Dokuma tekniği

Görsel 6’da tasarımını gördüğümüz Ö6’nın projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; “Konu kapsamında Urfa’dan bir portre çalışmak istedim. Halı dokuma tekniği kullandığım çalışmada renk geçişleri, form-fon ilişkisi, rölyefsi etkiler oldukça iyi sonuçlar almamı sağladı. Proje kapsamında Urfa’nın önemli el sanatlarından biri olan dokuma tekniğinin detaylarını öğrenmek güzeldi.”

Değerlendirme kapsamında görsel 6’daki tasarıma yönelik U1’in görüşleri şu şekildedir; “Tema doğrultusunda oluşturulan kompozisyonda direk anlatım söz konusu olmakla birlikte özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansıtılması noktasında geliştirilebilir. Uygulanan renkler ve kurgulanan kompozisyon bağlamında çalışmanın estetik değeri geliştirilebilir. Konu kompozisyon bağlamında geliştirilebilir. Çalışmada tercih edilen renkler uygun olmak ile birlikte geliştirilebilir. Çalışma halı dokuma tekniğinin resimsel anlatımdaki uygulanabilirliği açısından başarılıdır”. U2 ise “İnsan portresi konu olarak kavramsal ile çok örtüşmese de, bir kültür ifade edilmiştir. Estetik olarak geçişler iyi olsa da dokuma tekniğinin zorluklarından dolayı bazı detaylar iyi uygulanamamıştır. Renk geçişleri ustalıkla verilmiş olup kompozisyon iyi kurgulanmıştır” şeklinde yorumlamalarda bulunmuştur.

Buradan hareketle; öğrencinin dokuma teknikleri çalışmasında; renk geçişleri, form fon ilişkisi ve rölyefsi etkiler bağlamında birçok kazanım sağladığı anlaşılmakta, alan uzmanları görüşlerine bakıldığında ise; renklerin iyi seçildiği, konuya uygun olduğu, insan figürü detaylarının dokuma tekniğinin zorluklarına rağmen kısmen çözümlendiği ifade edilmiştir.

Görsel 7. Ö7/ Dokuma tekniği

Görsel 7’de tasarımını gördüğümüz Ö7’nin projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; “Çok zor ama eğitici bir proje oldu. Başlarda çok stresli gibi dursa da ürün ortaya çıktıkça yerini keyifli bir başarı duygusuna bıraktı. Yine de altını çizmek gerekirse kalem, boya dışında başka bir malzeme ile duygu ve düşüncelerimi ifade etmek zordu. Dokuma tekniği ile oluşturduğum tasarımında Şanlıurfa’da yer alan kelaynakları konu edindim. Renk seçimi, eskiz çalışmaları, tekniği deneyimleme süreçleri oldukça heyecan vericiydi. Genel anlamda yaşadığımız kenti başka bir gözle değerlendirmiş olduk.”

Değerlendirme kapsamında görsel 7’deki tasarıma yönelik U1’in görüşleri şu şekildedir; “Konu bağlamında kurulan kompozisyonda direk anlatım söz konusu olmakla birlikte özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansıtılması noktasında geliştirilebilir. Uygulanan renkler ve kurgulanan kompozisyon bağlamında çalışmanın estetik değeri geliştirilebilir. Konu kompozisyon bağlamında geliştirilebilir. Çalışmada tercih edilen renkler uygun olmak ile birlikte geliştirilebilir. Çalışma halı dokuma tekniğinin uygulanabilirliği açısından başarılıdır”. U2 ise “Şanlıurfa’ya ait bir değerın içerik olarak ele alınması tema açısından uygunluk göstermektedir. Estetik olarak başarılıdır. Kompozisyon kavramla uygunluk göstermektedir. Renk geçişleri oldukça başarılı uygulanmış olmasına rağmen tekniğin getirdiği zorluklardan dolayı detayları iyi ifade edilememiştir. Genel olarak teknik iyi uygulanmıştır” şeklinde ifade etmiştir.

Buradan hareketle; öğrencinin yaşadığı kente dair bir farkındalık kazandığı, deneyimleme sürecini heyecan verici olarak ifade etmiş, alan uzmanları ise çalışmayı; geliştirilebilir bir çalışma olduğunu, dokuma tekniğinin zorlukları nedeniyle detayların net bir şekilde ifade edilmemesine rağmen teknik açıdan uygulamanın iyi olduğu belirtilmiştir.

Görsel 8. Ö8 / Dokuma tekniği

Görsel 8’de tasarımını gördüğümüz Ö8’in projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; “2023 Yılı İslam Dünyası Turizm Şehri Şanlıurfa başlıklı projede kentteki dövme kültürünü inceledim. Bu yöreye ait simgesel bir dili olan dövmeleri kilim dokuma tekniği ile gerçekleştirdim. Teknik oldukça zor olmasına rağmen eğitim sürecinde edindiğim desen ve renk algısı çerçevesinde çalışmamı resmetmiş oldum. Kente dair başka bir perspektiften bakmaya çalıştığım konumu severek bitirdim.”

Değerlendirme kapsamında görsel 8’deki tasarıma yönelik U1’in görüşleri şu şekildedir; “Tema doğrultusunda oluşturulan kompozisyonda sembolik bir anlatım tercih edilmiş olup uygulanan teknikle örtüşen çalışmanın özgün bir yaklaşım olarak izleyiciye yansımaları sağlanmaktadır. Seçilen renkler ve kurgulanan kompozisyon bağlamında çalışmanın estetik değeri geliştirilebilir. Konu kompozisyon bağlamında geliştirilebilir. Çalışmada tercih edilen renkler uygun olmak ile birlikte geliştirilebilir. Çalışma teknik uygunluğu açısından başarılıdır”. U2’nin görüşleri ise “Şanlıurfa’ya özgü başka bir kültürel aktarımın yapıldığı çalışma kavramsal da oldukça başarılıdır. Tematik çalışma başarılı bir estetik değer katmıştır. Kompozisyon oldukça başarılıdır. Kırmızı renk detayı eser özelinde dikkat çekmektedir. Teknik olarak uygulanan dokuma oldukça iyi çalışılmıştır” şeklindedir.

Buradan hareketle; öğrencinin simgesel olarak ele aldığı dövmeleri dokuma tekniğine yansıtmaya çalıştığı anlaşılmakta, alan uzmanları ise çalışmayı sembolik bir anlatım, kavramsal açıdan başarılı, teknik açıdan uygun, kompozisyon, renk açısından geliştirilebilir olduğu ve özellikle kırmızı rengin dikkat çektiğine vurgu yapmışlardır.

Görsel 9. Ö9 / Tuval üzerine punch tekniği

Görsel 9’da tasarımını gördüğümüz Ö9’un projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; “Ders kapsamında yürütülen projede konu olarak balıklıgöl hikâyelerini araştırdım. Desenimi oluşturduktan sonra kullanacağım tekniğin denemelerini çalıştım. Teknik zor olmasına rağmen seçtiğim renk tonları ile resimsel bir anlatım yakalamaya çalıştım. Oldukça zorlandığım bu teknikle başka çalışmalar yapılabileceğini görmüş oldum.”

Değerlendirme kapsamında görsel 9’daki tasarıma yönelik U1’in görüşleri şu şekildedir; “Konu bağlamında kurulan kompozisyon, uygulanan renkler ve teknik çalışmanın özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansımaları sağlamaktadır. Tercih edilen renkler, kurgulanan kompozisyon ve uygulanan teknik çalışmanın estetik değerini yükseltmektedir. Konu kompozisyon bağlamında özgün bir yaklaşım ile ifade edilmiştir. Çalışmada tercih edilen renkler uygun olmak ile birlikte renk geçişleri arasındaki uyum geliştirilebilir. Çalışma teknik uygunluğu açısından başarılıdır”. U2’nin görüşleri ise “Mistik yaklaşım ile kavramsala değer katmış başarılı bir çalışma olmuştur. Estetik değer oldukça başarılıdır. Kompozisyon teknik ve kavramsal ile bütünleştiğinde oldukça net ifade edilmiştir. Renk uyumu başarılıdır. Teknik uygunluğu kompozisyon ile düşünüldüğünde çok başarılı kullanılmıştır” şeklindedir.

Buradan hareketle; öğrencinin seçtiği ve uyguladığı bu teknikle zorlansa da resimsel bir anlatım yakalamaya çalıştığını ifade etmiş, alan uzmanları ise çalışmayı; mistik yaklaşım ile kavramsala değer katan bir çalışma olarak nitelemiş, seçilen renk ve kompozisyon açısından estetik değeri olan bir çalışma olarak ifade etmişlerdir.

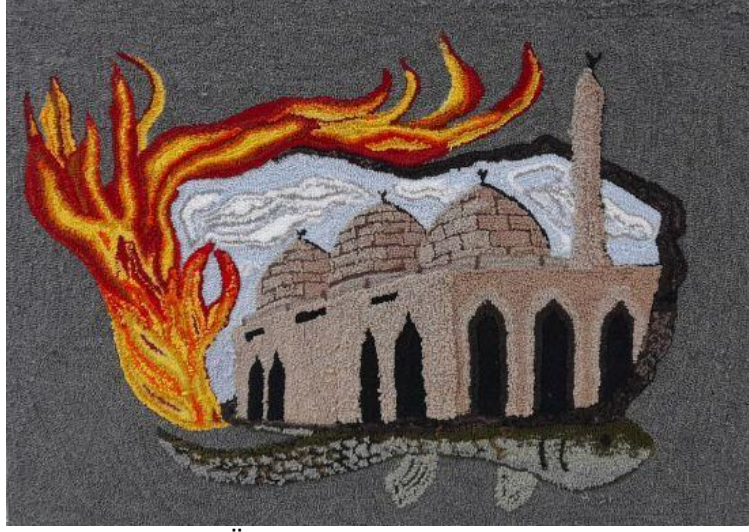

Görsel 10. Ö10 / Tuval üzerine punch tekniği

Görsel 10'da tasarımını gördüğümüz Ö10'nun projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; "Tekstil materyalleri ile tuval çalışması ilginç bir deneyim oldu. İlk kez deneyimlediğim punch tekniği oldukça zor olmasına rağmen proje kapsamında oluşturduğumuz deseni görsel olarak tuvalde görmek güzeldi. Desen derslerinden alışık olduğumuz teknikleri farklı renkteki ipliklerle tuvale yansıtmak ve sonucunda bir tekniği başarma hissiyatı benim acımdan mükemmeldi. Ayrıca proje kapsamında ele aldığımız konu yaşadığımız şehrin farklı yönlerini görmemizi de sağlamış oldu."

Değerlendirme kapsamında görsel 10'daki tasarıma yönelik U1'in görüşleri şu şekildedir; "Konu bağlamında kurulan kompozisyonda direk anlatım söz konusu olmakla birlikte uygulanan teknik çalışmanın özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansımaları sağlamaktadır. Uygulanan renkler ve kurgulanan kompozisyon bağlamında çalışmanın estetik değeri geliştirilebilir. Konu kompozisyon bağlamında geliştirilebilir. Çalışmada tercih edilen renkler uygun olmak ile birlikte renk geçişleri arasındaki uyum geliştirilebilir. Çalışma teknik uygunluğu açısından başarılıdır". U2'nin görüşleri ise "Kavramsal olarak Şanlıurfa'ya özgü bir değer ifade edilmiştir. Estetik değer oldukça başarılıdır, konunun önemi değeri arttırmaktadır. Kompozisyon ile aktarılmak istenen mesaj konuyu karşılamaktadır. Renk uyumu açısından tonlamalar geliştirilebilir. Yakın renkler zemin ve figür bağlamında algıyı zorlaştırmaktadır. Tekniğe uygun çalışıldığı eser üzerinde de görülmektedir" şeklindedir.

Buradan hareketle; öğrencinin yeni bir tekniği öğrenmesi ile başarma duygusu yaşadığı şehre dair farkındalığının arttığı ifade edilmekte, alan uzmanları ise çalışmayı; renk, kompozisyon, teknik açıdan geliştirilebilir bir çalışma olarak ifade etmişler, zemin-figür açısından yakın renklerin kullanılmış olmasının algıyı zorlaştırdığına vurgu yapmışlardır.

Görsel 12. Ö12 / Tuval üzerine punch tekniği

Görsel 11’de tasarımını gördüğümüz Ö11’in projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; “Aldığım yan sanat ve bu proje sayesinde resim yaparken boya ve fırça dışında birçok malzemeye tanıştım. Sanat alanı anlayışımı oldukça değiştirdi. Etrafımdaki her malzemeye nasıl geri dönüştürebilirim ve ne şekilde işlerim düşüncesiyle yaklaşıyorum. Bu proje ufkumu genişletti diyebilirim. Başta oldukça zorladı ama sonucundan oldukça memnun kaldım.”

Değerlendirme kapsamında görsel 11’deki tasarıma yönelik U1’in görüşleri şu şekildedir; “Tema doğrultusunda oluşturulan kompozisyonda hikâyeci bir anlatım söz konusu olmakla birlikte uygulanan teknik çalışmanın özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansımaları sağlamaktadır. Uygulanan renkler ve kurgulanan kompozisyon bağlamında çalışma estetik açıdan başarılıdır. Konu kompozisyon olarak iyi ifade edilmiştir. Renk seçimleri ve teknik oldukça başarılı uygulanmıştır”. U2’nin görüşleri ise “Kavramsal olarak Şanlıurfa’ya özgü bir hikâye resmedilmiştir. Estetik olarak renk, figür, mekân ilişkisi iyi kurgulanmış olup kompozisyon ile aktarılmak istenen mesaj konuyu karşılamaktadır. Renk uyumu oldukça başarılıdır. Tekniğin iyi uygulandığı eser özelinde de görülmektedir” şeklindedir.

Buradan hareketle öğrencinin çalışmada başta zorlansa da sonuçtan memnun olduğu, sanat anlayışına katkı yaptığı belirtilmiş, alan uzmanları ise çalışmayı; genel anlamda renk, kompozisyon ve teknik açıdan estetik ve başarılı olarak ifade edilmiştir.

Görsel 12. Ö12 / Tuval üzerine punch tekniği

Görsel 12’de tasarımını gördüğümüz Ö12’nin projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; “Tekstil materyalleriyle böyle bir projede tasarım yapmak ilginç bir deneyim oldu. İlk kez deneyimlediğim punch tekniği benim açımdan oldukça zor oldu. Eğitim boyunca edindiğimiz resimsel anlatımları farklı bir alana ait malzemelerle aktarmak, malzemedен bağımsız tasarımlar yapabilmek açısından bakış açımı değiştirdi.”

Değerlendirme kapsamında görsel 12’deki tasarıma yönelik U1’in görüşleri şu şekildedir; “Konu bağlamında kurulan kompozisyonda direk anlatım söz konusu olmakla birlikte uygulanan teknik çalışmanın özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansımaları sağlamaktadır. Estetik açıdan seçilen ören yeri, renkler, kurgulanan perspektif oldukça başarılıdır. Kompozisyon, çalışmada tercih edilen renklerin parlaklığı, renk geçişleri, tekniğin uygulanmasında oluşturulan rölyefsi etkiler ve resimsel anlatımlarla iyi ifade edilmiştir. Çalışma teknik uygunluğu açısından başarılıdır”. 2. uzmanın görüşleri ise “Kavramsal olarak Şanlıurfa’dan bir ören yeri ele alınmış olup estetik açıdan oldukça başarılı uygulanmış ve konunun önemi iyi ifade edilmiştir. Kompozisyon; renk bütünlüğü, figür seçimi, perspektif açısından başarılıdır. Tekniğin olanakları iyi kullanılmış, rölyef etkileri çalışmaya derinlik katmıştır” şeklindedir.

Buradan hareketle; öğrencinin yaptığı çalışma ile; malzemedен bağımsız tasarımlar yapma açısından bakış açısını geliştirdiğini ifade etmiş, alan uzmanları ise çalışmayı özellikle rölyefsi etkiler bağlamında derinlik hissi olan ve teknik, kompozisyon, kullanılan renkler, bakımından başarılı bir çalışma olarak lanse etmişlerdir.

Görsel 13. Ö13/ Tuval üzerine punch tekniği

Görsel 13’de tasarımını gördüğümüz öğrencinin projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; “Resim iş öğretmenliği eğitimi içerisinde punch tekniği ile tekstil sanatını deneyimlediğim için çok mutluyum. Resim gereçleri dışında farklı malzemelerle tasarımlar oluşturmak ilginç bir deneyim oldu. Ancak tekniğin zorluğu başlangıçta üzerimde büyük bir baskı oluşturdu. Tüm yorgunluk ve zorluklarla bütünleşerek ortaya çıkan eserimle gurur duyuyorum.”

Değerlendirme kapsamında görsel 13’deki tasarıma yönelik U1’in görüşleri şu şekildedir; “Tema doğrultusunda kompozisyonda direk anlatım söz konusu olmakla birlikte uygulanan teknik çalışmanın özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansımaları sağlamaktadır. Uygulanan renkler ve kurgulanan kompozisyon bağlamında çalışmanın estetik değeri geliştirilebilir. Konu kompozisyon bağlamında geliştirilebilir. Çalışmada tercih edilen renkler uygun olmak ile birlikte renk geçişleri arasındaki uyum geliştirilebilir. Çalışma teknik uygunluğu açısından başarılıdır”. U2’nin görüşleri ise “ Resimsel olarak farklı bir bakış açısıyla tasarlanmış olan çalışmada Şanlıurfa’ya ait bir mekân direk olarak ele alınmıştır. Estetik olarak geliştirilebilir. Kompozisyon ile aktarılacak istenen mesaj konuyu karşılamakta, fakat renk seçimleri ve geçişler geliştirilebilir. Çalışma teknik açıdan başarılı bir uygulama örneği oluşturmaktadır” şeklindedir.

Buradan hareketle; öğrencinin yaptığı çalışma sonunda gururlandığını ifade etmiş, alan uzmanları ise çalışmayı; genel özellikleri ile geliştirilebilir nitelikte ifade etmişler teknik açıdan ise başarılı olarak değerlendirmişlerdir.

Görsel 14. Ö14 / Tuval üzerine punch tekniği

Görsel 14’de tasarımını gördüğümüz öğrencinin projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; “ Punch yapımına başlarken biraz önyargılı ve isteksizdim. Zamanla önyargım kırıldı ve tekniği sabırla uygulamam gerektiğini anladım. Başka malzemelere dokunmak, renkler arsında bu malzemelerle geçişler yapmak farklı bakış açıları geliştirmeme neden oldu. Süreç benim için zorlu geçse de sonuçtan memnunum.”

Değerlendirme kapsamında görsel 14’deki tasarıma yönelik U1’nin görüşleri şu şekildedir; “Konu bağlamında kurulan kompozisyonda güncel bir anlatım söz konusu olmakla birlikte uygulanan teknik çalışmanın özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansımaları sağlamaktadır. Seçilen güncel konudaki estetik değer, renk geçişleri, figür, zemin ilişkisi, çiçeklerin renk tonları ve geçişler oldukça başarılı ifade edilmiştir. Çalışma tekniğin olanaklarıyla zeminin geri planda bırakılması derinlik etkisi yaratmıştır. Bu açıdan teknik başarılı olarak uygulanmıştır”. U2’nin görüşleri ise “Kavramsal olarak Şanlıurfa’ya ait güncel bir konu ele alınmıştır. Estetik değer oldukça başarılıdır, konunun önemi değeri arttırmaktadır. Kompozisyondaki renk geçişleri başarılı bir şekilde uygulanmıştır. Tekniğe uygun çalışıldığı eser özelinde görülmektedir” şeklindedir.

Buradan hareketle; öğrenci yaptığı çalışmada sürecin zor, uygulamada sabırlı, sonuçtan memnun olduğunu beyan etmiş, alan uzmanları ise çalışmada güncel bir konunun ele alınmasının önemli olduğuna vurgu yapmakta, derinlik ve ön-arka ilişkileri bakımından çalışmanın teknik, kompozisyon ve renk seçimleri olarak başarılı olarak değerlendirilmiştir.

Görsel 15. Ö15 / Tuval üzerine punch tekniği

Görsel 15’de tasarımını gördüğümüz Ö15’in projeye yönelik görüşleri şu şekilde olmuştur; “Punch nakışına başlarken öncesinde çok zorlandım pratiğe döktükçe sabır gerektiren bir iş olduğunu anladım. Punch’ı işlerken stresimi atıyordum. Uzun süren bir iş ve genelde sonuç odaklı çalıştığım için bazen sıkıldığımı söyleyebilirim. Bitmiş olan çalışmamdan ve süreçteki kazanımlarımdan oldukça mutluyum.”

Değerlendirme kapsamında görsel 15’teki tasarıma yönelik U1’in görüşleri şu şekildedir; “Tema doğrultusunda kompozisyonda direk anlatım söz konusu olmakla birlikte uygulanan teknik çalışmanın özgün bir yaklaşım ile izleyiciye yansımaları sağlamaktadır. Uygulanan renkler ve kurgulanan kompozisyon bağlamında çalışmanın estetik değeri geliştirilebilir. Konu kompozisyon bağlamında geliştirilebilir. Çalışmada tercih edilen renkler uygun olmak ile birlikte özellikle bitkilerdeki renk geçişleri başarılı bir şekilde uygulanmıştır. Çalışma teknik uygunluğu açısından başarılıdır”. U2’nin görüşleri ise “Kavramsal olarak seçilen ören yeri kompozisyon olarak geliştirilebilir. Kompozisyondaki renk uyumu, tonlamalar oldukça başarılı olmasına karşın detaylar teknik uygulamada daha iyi uygulanabilirdi” şeklindedir.

Buradan hareketle; öğrencinin çalışmayı yaparken stres attığını, sabırlı olmayı öğrendiğini çalışma sonunda da mutlu olduğunu beyan etmiş, alan uzmanları ise çalışmayı; teknik açıdan başarılı ancak kompozisyon, renk seçimi, estetik açıdan ise geliştirilebilir olduğunu vurgulamışlardır.

Tüm bu görüşlerden hareketle, çalışmada temaya uygun tasarımların oluşturulduğu, tasarımda tercih edilen renklerin kentin dokusunu yansıttığı, gösterge olarak en çok mekân, ören yeri ve kentte yaşayan hayvanların kullanıldığı gözlemlenmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin “2023 Yılı İslam Dünyası Turizm Şehri Şanlıurfa” adlı projede çalışmaktan mutluluk duydukları, uygulamada teknik açıdan zorlansalar da disiplinlerarası edindikleri kazanımlardan dolayı ve alana dair farklı malzemenin olanaklarını deneyimlemekten dolayı memnun oldukları bulgularına ulaşılabilir.

4. Sonuç ve Öneriler

Yapılan araştırma sonucunda;

- Araştırmaya katılan öğrencilerin, yaşadıkları kente dair farkındalıkları artmıştır.
- Uyguladıkları tekniklerin zor olmasına karşın tuval üzerine tekstil malzeme ile çalışmaktan mutluluk duymuşlardır.
- Çalışma grubunun resimsel anlatımlarda alışılmışın dışındaki malzemelere karşı ilgi duymuşlardır.
- Konuyu aktarmada tekstil malzemenin sunduğu plastik olanaklar ve uygulanan tekniklerin farklı rölyefsi etkiler sunduğu anlaşılmıştır.
- Çalışma boyunca öğrencilerin gündelik hayatın kaygı ve stresinden uzaklaştığı, buna karşın disiplinli fakat keyifli bir ortam oluşturdukları gözlemlenmiştir.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre yapılabilecek öneriler şu şekildedir;

- Sanat eğitiminde seçilen tekniklerde güncel konulara yer verilmesi
- Sanat eğitiminde alan uzmanlarınca farklı derslerde uygulamalar yapılmasına fırsat verilmesi,
- Yapılan çalışmaların ilgili kurumlar işbirliğinde sergilenerek disiplinlerarası çalışmalar yapılmasına olanak verilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Akbostancı, İ. (1999). Plastik Sanatlarda Tekstil Yeri (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alpan D. (1986). Tekstilde Sanat Objeleri, 3. Ulusal Tekstil Sempozyumu, Bursa.
- Erim, U.Ö.. (2019). Sanatta Bir İfade Aracı Olarak Tekstil, İdil Sanat Dergisi, Sayı: 8, 263-273.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Bilim Kitap Kırtasiye Yayınevi.
- Teker, E. (2015). Sanat Eğitiminde Bir Farkındalık Yaratma Çabası: 'İş'te Çocuklar' Create an Awareness Effort by Art Education: Children at Work. Uluslararası Sanat Sempozyumu ve Sergisi (Tam metin bildiri)
- Turgut, Yıldız (2012) " Verilerin Kaydedilmesi, Analizi, Yorumlanması: Nicel ve Nitel", Bilimsel Araştırma Süreci, (Edt: Abdurrahman Tanrıöğen), Ankara: ANI Yayıncılık.
- Üstüner, S. (2018). Türkiye'de Tekstil Sanatının Bugünü, Uluslararası Kültür, Sanat ve Toplum Sempozyumu, 1037-1066.
- Yıldırım, A, & Şimşek, H. (2021). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık

© Copyright of Journal of Strategic Research in Social Science (JoSReSS) is the property of SRA (Science Research Associates) Strategic Research Academy & Academic Publishing® and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.